

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1924 kl. 4 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 4 i anledning av väckt motion nr 122 angående förenklade bestämmelser för utbetalande av automobilskattemedel till rikets väghållningsdistrikt.

I en inom första kammaren väckt och till dess *andra* tillfälliga utskott hänvisad motion nr 122 har herr *Jonsson* anfört bland annat följande. I kungörelse den 24 november 1923 hade Kungl. Maj:t utfärdat närmare bestämmelser angående fördelningen av automobilskattemedlen. Av kungörelsens föreskrifter framginge, att fördelningen beträffande de bilskattemedel, som tillkomme städerna, skedde utan omgång, men att beträffande landsbygden en synnerligen komplicerad och tungrodd anordning vore föreskriven. Först skulle vägstyrelsen efter vägstämmans hörande genom länsstyrelsen ingiva en till konungen ställd ansökan om bidrag till arbete, som skulle med bilskattemedel understödjas, därvid arbetsplan och kostnadsberäkning skulle bifogas. Länsstyrelsen upprättade därefter en lista över de inkomna ansökningarna med angivande av den ordning, i vilken företagen med hänsyn till sin allmänna nytta ansåges böra komma i åtanke vid fördelning av skattebidrag. Därefter insände länsstyrelsen ansökningarna till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen jämte eget yttrande över förslagen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen granskade samtliga ifrågakommande förslag och underställde dem därefter Kungl. Maj:ts prövning. Sedan slutligen Kungl. Maj:t beviljat bidrag åt företagen, skulle väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämna vederbörande länsstyrelse och vägstyrelse underrättelse därom, fastställa grunderna för arbetets utförande och bidragets utbetalning, utbetala medlen samt kontrollera och godkänna arbetet; och skulle därvid styrelsens instruktion samt gällande föreskrifter rörande statsbidrag till vägbyggnader i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Motionen.

En enklare och effektivare form än denna borde utfinnas, varigenom landsbygdens bilskattemedel kunde komma vägarna mera direkt till godo, utan att till alltför stor del konsumeras på vägen dit under försöken att hålla denna onödiga administrativa verksamhet i gång. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgift i förevarande avseende torde, vad beträffar länen, böra väsentligen inskränkas till samma uppgift, som den fått sig förelagd beträffande städerna,

Bihug till riksdagens protokoll 1924. 12 saml. 2 avd. 4 häft. (Nr 4.)

eventuellt med något ökad befogethet, d. v. s. en viss övervakande uppgift och den tekniska kontroll, som från statsmakternas sida kunde anses erforderlig, ävensom utfärdandet av nödiga tekniska bestämmelser för vinnande av enhetlighet mellan landets olika delar, i den mån detta vore önskvärt. Län, som försäkrat sig om biträde av sakkunnig person, borde därför befrias från den omgång kungörelsen innebure och bilskattemedlen tillställas dem på samma sätt, som nu skulle ske till stad, och av länsstyrelse fördelas med biträde av vägkonsulent eller annan sakkunnig och arbetet därefter med dennes tillhjälp av länsstyrelsen övervakas.

Slutligen föreslogs, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att sådana bestämmelser för bilskattemedlens användning måtte utfärdas, att ovanstående riktlinjer bleve beaktade.

Yttrande. Utskottet har på författningsenligt sätt införskaffat yttrande över motionen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och är detta yttrande såsom bilaga fogat vid detta utlåtande.

Historik. Utskottet får först i korthet erinra om förarbetena till kungörelsen den 24 november 1923 med närmare bestämmelser angående fördelningen av automobilskattemedel m. m.

Sedan riksdagen för sin del godkänt förslag till förordning angående fördelning av automobilskattemedel m. m. och Kungl. Maj:t fastställt samma förordning, anmodade statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att till departementet inkomma med förslag till allmänna villkor och bestämmelser för fördelning av de automobilskattemedel, vilka enligt nyssnämnda förordning tillkommer Kungl. Maj:t att fördela.

I det av styrelsen härefter avgivna förslaget innefattade § 4 bestämmelser om ansökning om och fördelning av medlen till de olika länens vägstyrelser. Paragrafens lydelse var i sak densamma som § 5 i den på grundval av förslaget utarbetade kungörelsen den 24 november 1923 (Sv. förf. nr 407). Vid avgivande av yttrande över förslaget anmärkte ett tiotal länsstyrelser beträffande § 4, att däri angivna förfarande vore alldeles för omständligt och dyrbart. Så yttrade länsstyrelsen i Karlskrona bl. a.: "En stor del av skattemedlen kommer att åtgå till arbetsplaner, kostnadsberäkningar, kontroll och avsyningar. --- — — — — Därest det lämpligen kan låta sig göra att efter en något så när rättvis grund uppdelna de för landsbygden avsedda skattemedlen mellan de olika länen, synes det ur flera synpunkter fördelaktigt, att därefter fördelningen mellan länens väghållningsdistrikt verkställas av vederbörande länsstyrelse. Genom den lokalkännedom, länsstyrelserna äga, och genom de upplysningar och utredningar, som av dem lätteligen kunna införskaffas, skulle större garanti ernås för att skattemedlen bliva på bästa sätt använda liksom ock

kostnaderna skulle kunna nedbringas för kontroll m. m." Länsstyrelsen i Vänersborg anförde bl. a.: "Då länsstyrelserna bäst torde kunna bedöma de olika vägdistriktens behov, vill länsstyrelsen föreslå, att skattemedlen för fördelning mellan vägdistriktet överlämnas till länsstyrelserna."

Ett flertal andra länsstyrelser föreslogo likaledes, att fördelningen av medlen skulle överlämnas åt länsstyrelserna. Samma synpunkter framhöllos även av åtskilliga vägstyrelser.

Utskottet anser motionen äga starkt fog för sig. De olägenheter med den nuvarande fördelningen av bilskattemedlen, vilka av motionären framhållits, skulle undvikas, därest det ålåg länsstyrelse att verkställa fördelningen av länet tillkommande automobilskattemedel, utbetala medlen samt kontrollera och godkänna arbetet. Utskottet finner stöd i denna sin åsikt i de uttalanden, som ovan anförts från åtskilliga länsstyrelser, vilka förklarar sig beredda att verkställa denna fördelning och kontroll. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens befattning med ifrågavarande arbeten torde därför böra inskränkas till vad som är fallet med likartade arbeten i städerna.

Utskottet.

Länsstyrelsen måste givetvis äga tillgång till fullt sakkunnig person, som kan biträda styrelsen vid handläggningen av de rent tekniska vägfrågor, som äro förbundna med ifrågavarande fördelning och övervakande. Sådan sakkunskap lär också stå länsstyrelserna till förfogande. Dels finnas i vissa län redan anställda särskilda vägkonsulenter, dels äger länsstyrelse påkalla biträde av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän. Enligt § 4 mom. 2 i nyssnämnda kungörelse äger slutligen länsstyrelse att efter Kungl. Maj:ts förordnande använda bilskattemedel för anlitande av tekniskt sakkunnig person att tillhandagå länsstyrelsen och vederbörande vägstyrelser i vägfrågor. Därest på sätt som nu föreslagits handläggningen av här berörda vägfrågor överflyttas till länsstyrelse, ligger det i varje länsstyrelsens intresse att, därest så ej redan skett, begagna sig av denna utväg.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att första kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om sådan ändring i kungörelsen den 24 november 1923 med närmare bestämmelser angående fördelningen av automobilskattemedel m. m., att åt länsstyrelserna överlämnas att verkställa fördelningen av länen tillkommande automobilskattemedel ävensom att förordna om kontroll och godkännande av med dessa medel utförda väg- arbeten.

Stockholm den 20 mars 1924

På utskottets vägnar:

N. J. F. ALMKVIST.

Närvarande vid ärendets slutbehandling inom utskottet: herrar *Almkvist, Kooth, Franzén, Bondeson,**) *Andersson, P.* i Arbrå,**) Winberg, Nilsson, N. A.* i Östrabo.**)*

*) Ej närvarande vid justeringen av utlåtandet.

Bilaga.

Riksdagens första kammares andra tillfälliga utskott.

Av Kungl. Maj:t anbefalld att till utskottet skyndsamt avgiva yttrande över motion nr 122 angående bestämmelser för utbetalande av automobilskattemedel till rikets väghållningsdistrikt får väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anföra följande.

Motionären föreslår ändring i gällande bestämmelser för bilskattemedlens användning enligt de riktlinjer, som i motionen angivits.

Dessa riktlinjer äro.

De av statskontoret på länen fördelade bilskattemedlen skola av statskontoret direkt eller på rekvisition till länsstyrelserna utbetalas.

Medlen fördelas och förslagen granskas av länsstyrelsen med biträde av vägkonsulent eller annan sakkunnig och övervakas arbetet därefter av länsstyrelsen med den sakkunniges tillhjälp.

Arbetenas allmänna övervakande och slutliga godkännande överlämnas likaledes åt länsstyrelserna med anlitande av nödig sakkunskap, där den bäst och billigast kan fås.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skall kontrollera bilskattemedlens användning på i huvudsak samma sätt, som föreskrivits beträffande städer.

Härigenom anser motionären, att den administrativa proceduren väsentligt förenklas och förbilligas.

Angående de i motionen föreslagna ändringarna får väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anföra följande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen handhaver under Kungl. Maj:t landets vägbyggnadsväsende i vad avser tekniska och ekonomiska frågor. Kungl. Maj:t tilldelar anslag till vissa vägbyggnadsföretag efter utredning genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och länsstyrelserna, var och en inom sitt område, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inom det tekniskt-ekonomiska området och länsstyrelserna inom det juridiskt-administrativa området i den omfattning, som gällande väglag angiver. Ett betydande samarbete mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och länsstyrelserna äger härutinnan rum.

De nu gällande bestämmelserna för automobilskattemedlens fördelning återfinnas dels i kungl. förordningen om fördelning av automobilskattemedel m. m. den 2 juni 1922, svensk författningssamling nr 262 år 1922, dels i kungl. kungörelsen med närmare bestämmelser angående fördelning av automobilskattemedel m. m. den 24 november 1923, svensk författningssamling nr 407 år 1923.

Föreskrifterna i nämnda kungl. förordning bestämma, att fördelningen av automobilskattemedel skall ske av konungen.

I den ovannämnda kungl. kungörelsen bestämmas, att de utredningar, som tarvas för Kungl. Maj:ts beslut om medlens fördelning, skola utföras av resp. länsstyrelse och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, var och en inom sitt verk-

samhetsområde i nära överensstämmelse med vad som gäller för övriga vägbyggnadsmedel.

Motionen innebär således, ehuru detta ej utsäges, att medelsfördelningen skulle överflyttas från Kungl. Maj:t till länsstyrelserna och vidare att det tekniskt-ekonomiska utredningsarbetet samt tillsynen skulle överflyttas från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till länsstyrelserna och av dem anlitate vägsakkunniga.

Lämpligheten av att Kungl. Maj:t skulle avsäga sig rätten att fördela medlen måste betvivlas.

Olämpligheten av att från den nuvarande vägbyggnadsmyndigheten väg- och vattenbyggnadsstyrelsen överflytta en viss grupp vägbyggnadsärenden för att överlämna dessa till 24 för ändamålet nybildade statens tekniskt-ekonomiska organ torde däremot icke behöva betvivlas.

Enhetligheten är borta, om tjugufyra olika åsikter skola gälla.

Ändringen skulle i motsats till vad motionären föreställt sig komma att draga flerfaldiga kostnader mot vad som bliver fallet med tillämpning av gällande föreskrifter.

Granskningsarbetet, fördelningen av anslagen och tillsynen av medlens användning verkställas nämligen väsentligt billigare av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens i dessa arbeten vana och tränade tjänstemän på en bråkdel av den tid, som skulle tarvas för länsstyrelsernas tjänstemän och anlitate sakkunnige och således även för en bråkdel av kostnaden.

Det är även påtagligt, att statens övervakande av de arbeten, som utföras med automobilskattemedel, bör ske av samma väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän, som övervaka övriga dylika arbeten i orterna, så att onödiga resekostnader undvikas.

Då genom ändringsförslaget intet står att vinna, utan fastmera mycket måste förloras i enhetlighet, enkelhet och kostnad, så får väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avstyrka det i motionen framlagda förslaget.

Stockholm den 20 februari 1924.

FRIDOLF WIJNBLADH.

Fr. Enblom.
